

Gdańsk, 10 luty 2022 r.

Recenzja osiągnięć i aktywności naukowej dr Lucasa B. Mazura

Na wniosek Rady Doskonałości Naukowej, która dokonała wstępnej formalnej oceny wniosku dr Lucasa B. Mazura o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia, Rada Dyscypliny Psychologia Uniwersytetu Jagiellońskiego w listopadzie 2021 powierzyła mi rolę jednego z recenzentów w przewodzie habilitacyjnym dr Lucasa B. Mazura. Zgodnie z artykułem 219 ust. 1 pkt 2) ppkt b) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) oceniam główne osiągnięcie naukowe, które zostało przedstawione w formie cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych.

Odrębnie przedstawiam dane biblio- metryczne, a także aktywność naukową i organizacyjną dr Lucasa B. Mazura.

GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE wynikające z art. 219 ust. 1 pkt 2) ppkt b) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Dr Mazur ukończył studia w zakresie socjologii na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując tytuł magistra w 2004 roku. Następnie obronił tytuł zawodowy magistra z zakresu psychologii poznawczej, rozwojowej i społecznej w *New School for Social Research, New York*, 2010. W 2015 roku uzyskał stopień naukowy doktora w *Clark University, Worcester, Massachusetts, USA*. Tematem rozprawy doktorskiej były relacje Polsko – Ukrainie w odniesieniu do czasów represji sowieckiej.

Jednym z wymogów akceptacji dorobku po-doktorskiego jako spełniającego rolę „habilitacyjnego” jest jakość dorobku, przejrzystość i spójność koncepcji naukowej Kandydata. Dr Mazur nie napisał monografii, a przedstawia zwarty ciąg aż 13 publikacji. Dr Mazur zatytułował cykl artykułów: „**Poniżej powierzchni konfliktu, konsensusu i kultury. Badania interdyscyplinarne w psychologii społecznej i kulturowej**”.

Autoreferat został napisany w języku angielskim – co przetłumaczono dość nieudolnie na język polski. Polskie tłumaczenie jest napisane niestarannie, z wieloma słowami zapożyczonym z angielskiego i powielaniem angielskiej gramatycznej konstrukcji zdania. Z polskiego autoreferatu niewiele można dowiedzieć się o spójności tematycznej cyklu artykułów. Dr L. B. Mazur słusznie zachęca do czytania wersji anglojęzycznej. Autoreferat w wersji anglojęzycznej oddaje spojrzenie Autora z lotu ptaka na własny dorobek. Dr Lucas Mazur pokazuje jak badania z odległych tematycznie dziedzin (medycyna, socjologia, geografia, politologia i psychologia) spaja psychologia społeczna i międzykulturowa. Mimo szczegółowego opisu poszczególnych nurtów badawczych, autoreferat w języku angielskim nie w pełni ułatwia przekonanie co do spójności dorobku po- doktorskiego. Konieczne jest

zapoznanie się z wszystkimi 13 artykułami i stworzenie własnej wizji przejrzystości koncepcji naukowej Kandydata.

Dr Lucas B. Mazur w zakresie psychologii kulturowej posługuje się trzema założeniami badawczymi:

1. W każdej kulturze można znaleźć typowe dla danej kultury jednostkowe procesy psychologiczne
2. Nie można oddzielać kultury społecznej od jednostkowych procesów psychologicznych
3. Zatem: psychologia kulturowa poszukuje reguł zachowania jednostek wynikających z kulturowych warunków w jakich żyją ludzie

Przy takim podejściu oczywiste staje się przywołanie interdyscyplinarnego odniesienia do uprawiania nauki. Dorobek habilitacyjny Kandydata może być rozpatrywany wyłącznie interdyscyplinarnie, zawiera w sobie bowiem nurt socjologiczny, geografię polityczną, historię, psychologię, tu: kwestie cierpienia i przemocy w kontekstach politycznych i historycznych; ale także psychologię w wąskim wymiarze rozważań nad ja – narracyjnym i dialogowym. Wachlarz zainteresowań dr Lucasa B. Mazura jest rzeczywiście ogromny. Trudno dla tego ogromnego dorobku znaleźć klamrę łączącą wszystkie przedstawione wątki, a uznanie, że dorobek jest interdyscyplinarny i łączy psychologię społeczną i międzykulturową jest nieco ogólnikowy.

Zatem przedstawię własne rozumienie nurtów badań Autora. Istotnym w dorobku Kandydata jest cykl **badań nad cierpieniem człowieka**, zakotwiczonych w perspektywie psychologii społecznej i kulturowej.

Do tego wątku należą badania opisane w *Political Geography „Where the violence happened matters. Geographical farming and assessments of collective responsibility for historical violence”*. Dr Lucas B. Mazur w badaniu 1 chciał określić alokację kolektywnej

odpowiedzialności (przypisywanej przez Amerykanów w stosunku do Polaków, Ukraińców i Niemców) za przemoc i mordy na Żydach, dokonywane we Lwowie w czasie II wojny światowej. Autor zakładał, że wyższą odpowiedzialnością za mord obarczone będą narody, w granicach których mieścił się wówczas Lwów. Badani $n = 103$ zostali przydzieleni do 2 warunków: postrzegania Lwowa jako miasta polskiego (ekspozycja mapy z czasów II Rzeczypospolitej) vs. miasta ukraińskiego (mapa granic po Jałcie, linia Curzona). Zmienną zależną były proste pytania o odpowiedzialność za czyn, oceniane na skali Likerta. ANOVA nie wykazała różnicy w percepcji odpowiedzialności Niemców, natomiast rzeczywiście Polacy byli postrzegani jako bardziej odpowiedzialni za przemoc, gdy Lwów przynależał do Polski według mapy sprzed II wojny światowej, a Ukraińcy odbierani zostali jako bardziej odpowiedzialni za przemoc wobec Żydów, gdy dr Mazur eksponował mapy z granicami państw po II wojnie światowej. W badaniu 1b ($n = 92$) przekaz masakry lwowskiej (w formie pisemnej historii) przedstawiano na terenie Generalnej Guberni (III Rzesza). Pytano badanych na ile oceniają odpowiedzialność za masakrę następującym nacjom: nazistowskim Niemcom, Amerykanom, Polakom, Ukraińcom? Autor uzyskał efekt główny grupy etnicznej z wysokim $\eta^2 = 0.665$ oraz istotny choć słaby efekt interakcji manipulacji (historijka, gdzie masakra odbywa się w Generalnej Guberni - terenach polskich vs. historijka, gdzie mord ma miejsce w granicach ukraińskich) i grupy etnicznej. Kolejne drugie badanie ($N = 150$) weryfikuje bazalną hipotezę o wyższej odpowiedzialności za przemoc prawnych „właścicieli” danego terytorium, w przypadku masakry w Indii, mieście Amritsar z 1919 roku. Badani przypisywali odpowiedzialność w zależności od zaznaczonych granic: rdzennym mieszkańcom Indii, mieszkańcom Indii brytyjskiej i mieszkańcom imperium brytyjskiego. Gdy badani dowiadawali się, że masakra miała miejsce w Indii – rdzennych mieszkańców Indii obarczano wyższą odpowiedzialnością niż Anglików, itd. Badania są pomysłowe i obliczone w możliwie najprostszy sposób, przynosząc ciekawą wiedzę dotyczącą atrybucji odpowiedzialności za

przemoc w zależności od zaznaczenia geograficznych granic, gdzie odbył się mord. Badanie jest dla mnie niezwykle interesujące ze względu na kolejny dowód na nieracjonalność alokacji przyczyn. Zachęcam Autora do zgłoszenia tej tendencyjności w poczet ogromnej liczby odchyleń od racjonalności (biases) w myśleniu człowieka.

Teoretyczny rozdział, autorstwa Lucasa B. Mazura, dotyczący **cierpienia** znajdziemy w książce *Brown & Teo (Eds.) The methods of imagination*. A także w artykule opublikowanym na łamach *Journal of Social & Political Psychology* z 2015. Kandydat odnosi się do cierpienia, uprzedzeń i zachowań kolektywnych w obliczu konfliktu. Teoretyczne psychologiczno – filozoficzne rozważania nad ludobójstwem odszukać można w artykule *Genocide Studies International* z 2017. W artykule z 2016 roku *Analyses of Social Issues and Public Policy*, dr Lucas Mazur raz z Vollhardt przedstawili eksperymenty wskazujące na prototypową budowę schematu ludobójstwa (badania 1, 2); przedstawili wpływ prototypowości schematu ludobójstwa na przetwarzanie odschematowe (badanie 3,4) oraz rolę prototypu ludobójstwa na ocenę przemocy, także instytucjonalnej (politycznej i wojskowej). Artykuł należy do dziedziny psychologii. Interdyscyplinarny i empiryczny wkład do interdyscyplinarnych badań z pogranicza geografii i psychologii pojawia się w kolejnej pracy na temat obozów koncentracyjnych (*Psychology & Society*, 2016).

Dr Lucas B. Mazur wskazuje na inną stronę przemocy. W teoretycznym artykule „*Hidden harmony: Converging interest in the development of prison reform*”, *Theoretical Criminology* (2021), postuluje rozważanie **harmonii i wspólnych interesów**, (zamiast konfliktu) gdy cele są istotne. Artykuł należy do dziedziny pedagogiki, podczas, gdy pierwszy przytoczony tekst spełnia warunki interdyscyplinarności, łącząc historię, geografie i psychologię społeczną. W kolejnym teoretycznym artykule „*Polish Catholic Concerns regarding the Rise of National Socialism in Germany*”, *European History Quarterly* (2021) dr Lucas B. Mazur rozważa

historyczne – kulturowo – religijne uwarunkowania rodzenia się niemieckiego narodowego socjalizmu na terenie II Rzeczypospolitej. Odnosi się także do czasów po II wojnie światowej. Opisany cykl artykułów ma niewątpliwie charakter interdyscyplinarny i obejmuje historię, socjologię, geografę, psychologię społeczną i kulturową.

Kolejny nurt badań dotyczy **ja – dialogowego** w podejściu filozoficznym i psychologicznym. Autor opisuje współbrzmienie dialogu z sobą - głos wewnętrzny z tymi głosami, które dochodzą do nas z zewnątrz i są integrowane w osobniczą wiedzę („*In dialogue with nature: The centrifugal and centripetal voices of historic trees*”, *Culture & Psychology*, 2020).

Ciekawy teoretyczny artykuł z **dziedziny literaturoznawstwa i psychologii dotyczy konceptualizacji czasu**: *The semiotic multistability of time: Literature as a window onto a classic challenge in psychology*, *Theory & Psychology*, 2019.

Inne dociekania – głównie teoretyczne - dr Lucasa B. Mazura dotyczą zależności językowych w opisie bodźców fizycznych i odczuwanej choroby (*Meaningful links between physical stimuli and illness: Semiotic mediation in experiences of „catching the wolf” and „avoiding drafts”*, *Culture & Psychology*, 2018)

Dorobek po- doktorski Lucasa Mazura jest doprawdy imponujący. Obfituje w prace teoretyczne, pojawiają się także dociekania empiryczne. Erudycyjny charakter publikacji wskazuje na rozmaite pasje Kandydata: od historii XIX i XX wieku, geografii, socjologii, pedagogiki, semiotyki, po filozofię oraz psychologię społeczną i kulturową.

Wspólnym mianownikiem artykułów jest zapewne kondycja natury ludzkiej oraz percepcja społeczna w różnych warunkach geo -politycznych i kulturowych.

Rozumiejąc w ten sposób wspólną linię artykułów przedstawionych jako dorobek habilitacyjny oceniam 13 publikacji wysoko.

Na podstawie przedstawionych wyżej dokonań Habilitanta i wnikliwej analizy serii artykułów oceniam pozytywnie nurt dorobku głównego i przedstawionego jako osiągnięcia naukowe.

Dane bibliometryczne:

Indeks Hirscha w Web of Science dla dr Lucasa B. Mazura wynosi $h\ index = 3$;

Według Web of Science liczba cytowani = 65.

Dane bibliometryczne są dobre i wysoce satysfakcjonujące.

AKTYWNOŚĆ NAUKOWA i ORGANIZACYJNA - art. 219 ust. 1 pkt 3) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Aktywność naukowa dr Mazura jest bogata. Jest on autorem lub współautorem wielu artykułów, rozdziałów w książkach, uczestniczył czynnie w licznych konferencjach. Obecnie pełni funkcję wiceprzewodniczącego ds. badań w Instytucie Badań Psychologicznych Uniwersytetu Zygmunta Freuda w Berlinie. Pracował naukowo i dydaktycznie w Polsce, Niemczech, Austrii i USA; jest recenzentem wielu topowych periodyków. Ostatnio otrzymał grant POB

Podsumowując uznaję, że aktywność naukowa dr Mazura jest dobra i oceniam ją pozytywnie.

Konkluzja: Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2) ppkt b) oraz art. 219 ust. 1 pkt 3) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) oceniam pozytywnie dorobek naukowy oraz aktywność naukową dr Mazura i wnoszę o nadanie dr Mazurowi tytułu doktora habilitowanego.